

СИМПТОМАТИКА ТА ДЖЕРЕЛА ПОШИРЕННЯ ПАРШІ ЗВИЧАЙНОЇ В УМОВАХ ПОЛІССЯ УКРАЇНИ

*Положенець В. М., доктор сільськогосподарських наук, професор
Шегеда А. Ф., аспірант
Житомирський національний агроекологічний університет*

Парша звичайна – це широко розповсюджене захворювання на Поліссі України. Найбільшого поширення воно набуло на легких, супіщаних та вапнованих ґрунтах. Шкідливість хвороби виявляється в зниженні поживної цінності бульб, збільшенні відходів під час їх очищення, зниженні вмісту крохмалю, погіршенні смакових якостей тощо. Використання хворих бульб на насінневі цілі знижує урожай на 15–40 %. Бульби із виразками звичайної парші погано зберігаються та досить часто можуть уражуватися збудниками інших хвороб, які викликають загнивання картоплі під час зберігання. Ось чому в останні роки все більшої уваги приділяється захисту картоплі від цієї хвороби.

Мета дослідження – уточнити симптоматику та джерела інфекції парші звичайної в зоні Полісся України.

Збудник парші звичайної *Streptomyces scabies* уражує бульби, рідше – столони та корені. Відчутної шкоди ця хвороба завдає в роки із сухим спекотним літом та помірною вологістю під час бульбоутворення. На бульбах хвороба проявляється переважно у вигляді поверхневих виразок округлої або неправильної форми, діаметром від кількох міліметрів до кількох сантиметрів. Зливаючись, виразки часто утворюють на поверхні бульби суцільну рвану перидерму.

Існує чотири форми звичайної парші: плоска, опукла, глибока й сітчаста. За результатами бульбових аналізів нами було виявлено всі чотири форми прояву захворювання. Їх симптоматика відповідає описаним у фаховій літературі. Так, зокрема, плоска парша зустрічається переважно на молодих бульбах, уражуючи лише перидерму, на яких утворюються іржаво-коричневі струповидні незначні виразки. Опукла парша має вигляд опуклих невеликих за розміром бородавок на молодих бульбах. Глибока парша проявляється у вигляді вдавлених у м'якуш (до 0,5 см) різної форми коричневих виразок. Краї їх часто піднімаються над поверхнею бульби й оточуються рваною перидермою. А сітчаста парша характеризується суцільною тріщинуватістю поверхні бульби у вигляді неглибоких рівчаків, які взаємно перетинаються в різних напрямках і нагадують сітку. Проте нами встановлено, що найчастіше проявляються симптоми плоскої парші, рідше сітчастої та глибокої. Бульби із симптомами опуклої парші нами були виявлені лише в поодиноких випадках.

За результатами власних досліджень, а також використовуючи літературні джерела, можна стверджувати, що основними джерелами інфекції парші звичайної є ґрунт та насінневі бульби картоплі.